

Til Forsvarsdepartementet
Fra NHO Byggenæringen

Vår dato: 20.12.2024
Vår referanse: Guro Hauge

Innspill til statsbudsjettet 2026

Byggenæringen er Norges største fastlandsnæring, til stede over hele landet og vil være en svært viktig samarbeidspartner for Forsvaret i forbindelse med oppfølging av Forsvarets langtidsplan. Vi viser til kapittel 9 i Prop 87 S (Langtidsplanen), og deler regjeringens beskrivelser av store behov for forsvarets eiendom, bygg og anlegg og at utbygging må gå raskere.

Byggenæringen skal bidra til at regjeringen og Forsvaret når sine mål om en kraftfull satsing på eiendom, bygg og anlegg som understøtter styrkingen av Forsvarets operative evne. Det er avgjørende at Forsvaret, Forsvarsbygg og regjeringen legger opp til tett dialogen med partene i byggenæringen. Forsvarsbygg bør utnytte den ledige kapasiteten som finnes i byggenæringen de kommende årene, og bør forsere og igangsette mest mulig av sine prosjekter.

Vi viser til kapittel 9.5 i Prop 87 S om klima, natur og miljø. Vi har mottatt tilbakemeldinger fra medlemsbedrifter om at Forsvarsbygg i enkelte prosjekter avviker fra klima- og miljøambisjonene i langtidsplanen. Forsvaret vil være en betydelig bestiller i overskuelig fremtid, og regjeringen bør forsikre seg om at også Forsvarsbygg bidrar til at omstillingsmålene til 2030 nås.

Byggenæringen ønsker å spille en større rolle i Norges totalforsvar. De store investeringene som skal foretas i årene fremover kan være et svært godt utgangspunkt for å etablere et tettere samarbeid mellom forsvar og byggenæringen. Byggenæringen kan for eksempel ta større ansvar for sikring av kritisk infrastruktur, bygging for motstandsdyktighet, mobilisering av arbeidskraft og ressurser og beredskap i krisesituasjoner.

NHO Byggenæringen vil foreslå tre satsinger for Forsvarsdepartementet i arbeidet med statsbudsjett for 2026:

1. Utnytte ledig kapasitet i byggenæringen

Byggenæringen opplever en alvorlig markedssituasjon, og våre medlemsbedrifter melder tilbake om små ordreserver. Historisk lave igangsettinger av nye boliger, kommuner som holder igjen planlagte investeringer og vedlikehold og generelt trangere økonomi for husholdningene bidrar til at byggingen stanser opp og bedriftene ikke klarer å holde på alle sine ansatte.

Ved å fremskynde investeringer i ferdigprosjekterte og planlagte bygg- og infrastrukturprosjekter, kan man oppnå god konkurranse om oppdragene. Det er også viktig for å bevare kompetanse i byggenæringen som forsvar er avhengig av fremover. Vi ber derfor departementet i sin dialog med Forsvarsbygg undersøke hvilke prosjekter, utover de nevnte i LTP, som raskt kan legges ut i markedet.

2. Stille ambisiøse klimakrav i forsvarets bygg- og infrastrukturprosjekter

Vi er glade for regjeringens målsetting om å vektlegge klimavennlige løsninger uten at det slår negativt ut på operativ evne. Skal vi nå omstillingsmålene i 2030, må vi lykkes med å bygge mer klimavennlig. Forsvaret er en stor byggherre med betydelig markedsmakt, og i en periode hvor det skal investeres betydelig i fysisk infrastruktur vil Forsvarets klimagassutslipp fra EBA være betydelig. Det vil derfor være nødvendig å øke ambisjonene utover nullutslippsløsninger for byggeplasser for at Forsvaret skal kunne leve opp til forventningene til klima.

NHO Byggenæringen mener Forsvarssektoren kan vise vei for hvordan vi kan skape konkurranse om å kutte utslipp utover bunnplanken som ligger i anskaffelsesregelverket i dag (30 % vekting av miljø). Vi foreslår at departementet stiller et krav til sektoren til kg CO₂ per kvadratmeter for nye bygg og renoveringer, samt en vekting som stimulerer til ytterligere klimaprestasjoner utover kravet.

3. Pilotprosjekt: off-grid energisystem

Forsvaret har et unikt potensial for å være en pådriver for bedre rammevilkår for solenergi og lokale energisamfunn. For å både sikre operativ evne og oppfylle sektorens felles klima- og miljøstrategi og tilhørende mål om å redusere innkjøpt energi med 10 prosent innen 2025, bør Forsvaret gå i bresjen for å opprette pilotprosjekter for off-grid energiløsninger som inkluderer solenergi, batterier, bioenergi med mer som til sammen kan utgjøre lokale energisamfunn. Økt installasjon av lokal energiproduksjon på og i bygg vil styrke Norges totalforsvar ved at vi er mindre sårbare dersom større kraftverk er satt ut av spill.

Departementet bør i samarbeid med ED legge til rette for at Forsvaret kan utvikle lokale energisamfunnet som i en normalsituasjon samspiller med strømmettet, men som også har mulighet til å være offgrid ved behov. Det innebærer at det må gis fritak fra reguleringer hos RME slik at det er rom for å installere tilstrekkelig med kapasitet til å være offgrid og levere til nettet i normalsituasjon. Disse erfaringene vil være svært viktige for Forsvaret, men erfaringene har også en betydelig verdi for sivilsamfunnet. Resultatene bør derfor kunne deles med offentligheten.

I tillegg legger gjeldende delingsordninger begrensninger på installert effekt til maksimalt 5 MW. Vi foreslår derfor at Forsvaret får anledning til å teste ut energiløsninger med installert effekt utover dagens begrensninger, at det bygges et pilotanlegg med høyere kapasitet og at mulighetene for skalering til sivilsamfunnet evalueres.

På denne måten kan Forsvaret bidra til utvikling av fremtidens energiløsninger, til beste for både Forsvar og sivilsamfunn.

Med vennlig hilsen

Guro Hauge
Direktør for samfunnspolitikk og bærekraft
NHO Byggenæringen